

20.09.24 № 120

**Голові Комітету Верховної Ради
України з питань освіти, науки та
інновацій
Бабаку С.В.**

На № 04-24/20-2024/179172 від 15.08.2024

Шановний Сергію Віталійовичу!

Громадська організація «Спілка ректорів закладів вищої освіти України» розглянула проект Закону України «Про внесення змін до статті 49 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо уточнення вимог до фахівців, які мають право здійснювати тренерську діяльність» (реєстр. № 11470 від 09.08.2024) та повідомляє наступне.

Практика залучення майстрів спорту до тренерської та педагогічної діяльності мала місце в Україні ще у радянські часи. Вона була пов'язана з нестачею фізкультурних кадрів й неможливістю спеціалізованих ЗВО Радянського Союзу забезпечити цю потребу протягом багатьох десятиліть. Це був вимушений крок.

Ще за часів незалежної України, завдяки прийняттю Закону України «Про фізичну культуру» (1993 р.) та удосконаленню системи фізкультурної освіти в Україні проблему було фактично вирішено. Всі тренери без фахової освіти мали можливість її отримати. Для цього був встановлений певний строк для вирішення такого питання. Нині, кожна людина, яка має хист до спорту та тренерсько-педагогічної діяльності, має можливість отримати фахову фізкультурну освіти в зручній для себе формі навчання (денна, заочна або дуальна) та відповідного рівня. Тому пропозиція законотворців – очевидний крок назад.

Автори законопроекту наводять декілька окремих прикладів успішних тренерів без фахової освіти, вихованці яких досягли успіхів. Але це винятки. Вони пропонують розповсюдити практику прирівнення спортивних заслуг до фахової вищої освіти за спеціальністю фізична культура і спорт та допустити до тренерської діяльності спортсменів без відповідного рівня професійних компетенцій з теорії та методики фізичного виховання та спорту, медико-біологічних основ спорту, вікової педагогіки та психології тощо, довіривши їм відповідальність за життя, фізичне й ментальне здоров'я та виховання юних спортсменів.

Спортивна біографія (компетенція) та тренерська діяльність не є тотожними. Спортивна компетенція – одна з багатьох професійних компетенцій фахівця фізкультурної галузі. І ігнорувати це не можна.

Надання громадським організаціям, а саме Федераціям з видів спорту, таких функцій, як підготовка та атестація фізкультурних кадрів та видача «сертифікату

національної федерації (асоціації) з відповідного виду спорту щодо компетентності для здійснення тренерської діяльності» також викликає певні запитання щодо компетенцій відповідних органів українських федерації та їх правових підстав. Замінити вищу фахову освіту, відповідними «короткочасними навчальними програмами, які дозволяють атестувати і видавати фахівцям ліцензії або сертифікати, якими надається право здійснювати тренерську діяльність на певному рівні», які вже мають певні федерації (асоціації), мабуть доцільно для проходження стажування або підвищення кваліфікації. Але все інше, на наш погляд, внесення розбалансування в існуючу систему фізкультурної освіти.

В обґрунтуванні внесення змін до статті 49 Закону Про фізичну культуру автори пишуть, що відомий тренер «став в чергу за дипломом», і навіть вийшов на фінішну пряму у цьому процесі ... навіщо змушувати витратити час і ресурси на таке навчання тих, які очевидно спроможні успішно працювати тренерами й без тієї спеціальної освіти...».

По-перше, можливо законотворцям слід звернути увагу на «ту спеціальну освіту», та зайнятися її вдосконаленням.

По-друге, чи існує впевненість, що така «черга за сертифікатами» не з'явиться в федераціях, асоціаціях та інших громадських установах? Питання діяльності громадських установ з підготовки та атестації фізкультурних кадрів є дискусійним.

Підсумовуючи вище викладені зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 49 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» щодо уточнення вимог до фахівців, які мають право здійснювати тренерську діяльність», вважаємо наступне:

1. Право проводити фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність, фізкультурно-спортивну реабілітацію слід надавати фахівцям, які мають ступінь фахової вищої освіти за відповідною спеціальністю та відповідну професійну кваліфікацію.

2. Надання права Національним федераціям та асоціаціям вручати сертифікати без урахування рівня освіти за спеціальністю може призвести до заповнення ринку праці у сфері фізичного виховання і спорту сумнівними та не добросовісними фахівцями та може мати корупційні ризики.

3. Тренер, а особливо тренер-викладач, має в обов'язковому порядку володіти базовими знаннями у галузі теорії та методики фізичного виховання і спорту, фізичної підготовки, медико-біологічних основах спорту, вікової педагогіки, психології.

4. Працювати на посаді тренера або тренера-викладача може лише особа, яка має вищу освіту за спеціальністю «Фізична культура і спорт» та ступень бакалавр або магістр.

З повагою
Голова ГО «Спілка ректорів
закладів вищої освіти України

Петро КУЛІКОВ